

Laodicea - Numero Dos

Ang Protestante nga Sungay

Jeff Pippenger

2023-08-27

Mahinungdanon kaayo sa pagsabot sa mensahe nga ginabuksan sa basahon sa Pinadayag ang pag-ila sa mga gamot, paglambo, ug kamahinungdanon sa Protestante nga Repormasyon. Tulo ka nag-unang linya sulod sa kasaysayan nianang Repormasyon maoy nagtuki sa Biblia, sa husto nga pamaagi nga gamiton sa pagtuon sa Biblia, ug usab nga ang mga pinili nga mga mensahero sa tibuok nianang kasaysayan maoy mga timaan sa maong kasaysayan. Sama sa kanunay nga mahitabo, si Satanas misulay sa pagtago sa King James Bible pinaagi sa daghang mga peke, ug nagtinguha siya sa pagtago sa husto nga pamaagi sa pagsabot sa Biblia pinaagi sa daghang mga peke, ug usab nagtinguha siya sa pagtago sa husto nga mga mensahero (mga timaan) nga gipatindog diha sa matag lakang nianang kasaysayan.

“Apan si Satanas wala magpatakag walay gibuhat. Karon iyang gisulayan ang iyang gisulayan sa matag usa ka kalihokang repormatorio—ang paglimbong ug paglaglag sa katawhan pinaagi sa pagpahamtang kanila ug usa ka peke puli sa tinuod nga buluhaton. Maingon nga dihay mini nga mga Cristo sa unang siglo sa Cristohanong iglesia, mao man usab nga mitungha ang mini nga mga manalagna sa ikanapulog-unom nga siglo.” *The Great Controversy*, 186.

Sa kasaysayan sa mga Millerite gikan sa 1840 hangtod sa 1844, ang kupo sa Protestanismo, (nga usa sa duha ka sungay sa mapintas nga mananap sa yuta nga mao ang Estados Unidos), ang Millerite Adventismo nahimong Protestante nga sungay. Sa samang higayon, ang mga iglesia nga kaniadto nag-angkon nga Protestante nahimong apostatang Protestanismo, o sumala sa pag-ila kanila sa mga Millerite, “ang mga anak nga babaye sa Roma.” Sa dihang gisalikway sa mga Protestante ang mensahe sa unang manulonda niadtong 1843, nangapukan sila ug ang mga Millerite mipadayon sa pagdala sa kupo sa Protestanismo. Ang kasaysayan sa mga Millerite mao ang kinatunyan sa buhat sa Dios sa pagdala sa Iyang “iglesia sa kamingawan” ngadto sa hingpit nga pagsabot sa Pulong sa Dios.

Ang pag-abli sa hukom nga imbestigatibo nagdala sa pagsulay sa balaod sa Dios ug ilabina sa Igpapahulay. Ang pagmantala sa mensahe sa ikatulong manulonda nanginahanglan ug usa ka iglesia nga nagatuboy sa balaod sa Dios, nga gilubong ilalom sa mga tradisyon ug mga batasan sa kapapahan sa panahon sa Mangitngit nga Kapanahonan. Gidala ni Cristo ang mga Protestante ngadto sa kasaysayan sa 1840 hangtod 1844 ug gipresentar ang pagsulay ni Elias, nga kaniya si William Miller gihulagway, ug sa dihang gisalikway sa mga Protestante ang mensahe ni Miller mibalik sila sa Roma. Ang pagsulay sa mensahe sa unang manulonda sumala sa pagwali niini ni Miller gihulagway ni Elias didto sa Bukid Carmel.

Ug si Elias miduol ngadto sa tibook katawohan, ug miingon, Hangtud anus-a man mo magduhaduha taliwala sa duruha ka hunahuna? Kon si Jehova mao ang Dios, sumunod kamo kaniya; apan kon si Baal, nan sumunod kamo kaniya. Ug ang katawohan wala motubag kaniya

bisan usa ka pulong. 1 Hari 18:21.

Niadtung 1840, sa dihang giatubang sila sa mensahe ni Elias, nga girepresentahan ni Miller ug sa unang manulonda, gipili sa mga Protestante si Baal!

Ang Protestante nga Repormasyon maoy usa ka pagbukas sa mga kamatuoran sa Biblia nga nagsugod uban sa “bituon sa kabuntagon,” nga gisaad nga igahatag sulod sa kasaysayan nga girepresentahan sa iglesia sa Tiatira. Ang tuwirang pag-atake batok sa Biblia nagsugod mga siglo sa wala pa niini ug dayag nga gipakita sa The Great Controversy, ilabina sa kasaysayan sa mga Waldensian. Niadtung 1930, si Benjamin Wilkerson mipatik sa basahon nga Our Authorized Bible Vindicated. Ang maong basahon nagdokumento sa pakiggubat batok sa mga sagradong orihinal nga teksto nga sa kaulahian gigamit sa paghubad sa King James Bible ug sa nagkalainlaing satanikong peke nga mga teksto nga gipasiugdahan kaniadto ug hangtod karon sa mga Katoliko, sa apostatang Protestantismo, ug sa mga Laodiceanong Adventista. Ang maong pakiggubat nagsugod sa dugay pa sa wala pa ang kasaysayan sa mga Waldensian, apan sila mao ang timaan sa dalan ug simbolo niadtung mga mihatag sa ilang mga kinabuhi aron sa pagpanghimatuod sa kamahinungdanon sa hustong mga manuskrito nga sa kaulahian gihubad ngadto sa 1611 King James Bible.

Ang paghimo sa King James Bible niadtung 1611 miagi sa usa ka tino ug espesipikong proseso sa paghubad. Ang proseso sa paghubad ug pagmantala sa Biblia natuman pinaagi sa pito ka mga lakang sa paghimo. Gikinahanglan usab kini ug pito ka tuig aron matuman, ug ang pito ka biblikanhong mga tuig mao ang duha ka libo lima ka gatos ug baynte ka adlaw. Kana, sa walay duhaduha, mao usab ang mao rang gidaghanon sa mga profetikong adlaw diin gipalig-on ni Jesus ang tugon uban sa daghan sa katumanan sa Daniel nueve. Sa taliwala nianang balaang semana si Cristo gilansang sa krus, ug siyempre si Cristo nga gilansang sa krus mao ang sentro sa Biblia. Ang maong pito ka mga lakang aron mahimo ang putli nga Pulong sa Dios mao kini ang mosunod.

- Una: Inisyal nga Paghubad sa mga Indibiduwal: Mga 50 ka maghuhubad ang gibahin ngadto sa unom ka mga komite, nga ang matag usa may katungdanan sa nagkalainlaing mga bahin sa Biblia. Kining mga indibiduwal nagtrabaho sa paghubad gikan sa orihinal nga mga pinulongan (Hebreo, Aramaico, ug Grego) ngadto sa Ingles.
- Ikaduha: Pagsusi sa Komite: Human mahuman sa matag komite ang ilang paghubad sa usa ka bahin, ang maong buhat gisusi sa mga miyembro mismo sa komite. Kini nagtugot sa hiniusang kontribusyon ug sa pagtul-id sa mga kasaypanan.
- Ikatulo: Pagsusi sa Kinatibuk-ang Komite: Ang tagsatagsa ka mga hubad sa komite dayon gisumite ngadto sa usa ka mas dako nga pundok sa mga iskolar, nga gitawag og Kinatibuk-ang Komite. Kining komiteha naglangkob sa mga representante gikan sa matag usa sa unom ka mga komite sa paghubad. Ilang gisusi ang tibuok nga buluhaton, nga gitandi ug gipahaom ang nagkalainlaing mga hubad sa mga komite.
- Ikaupat: Dugang nga Pagsusi ug Rebisyon: Ang gibag-o nga bersiyon sa Kinatibuk-ang Komite gipadala pag-usab ngadto sa tagsatagsa ka mga komite alang sa dugang pang pagsusi ug pagpahapsay. Kining balik-balik nga proseso nakatabang sa pagsiguro nga ang hubad makanunayon ug tukma.

- Ikalima: Katapusang Pagrepaso ug Pag-apruba: Sa dihang nahuman na sa tagsatagsa ka mga komite ang ilang mga rebisyon, ang katapusang borador gisumite ngadto sa Heneral nga Komite alang sa katapusang pagrepaso ug pag-apruba.
- Ikaunom: Harianong Pag-apruba ug Pagmantala: Ang giaprobahan nga hubad dayon gipresentar kang Haring James I alang sa iyang pag-apruba.
- Ikapito: Sa dihang iyang gihatag ang iyang harianong pag-aprobar, ang hubad gimantala niadtong 1611 ingon nga King James Version (Authorized Version) sa Biblia.

Ang mga pulong ni Jehova mga pulong nga putli: sama sa salapi nga giulay sa hudno sa yuta, hinlo nga giputli sa makapito. Tipigan mo sila, Oh Jehova, bantayan mo sila gikan niining kaliwatana sa walay katapusan. Mga Salmo 12:6, 7.

Sa pakiggubat ni Satanas batok sa Pulong sa Dios, ug batok sa mga timaan sa dalan nga girepresentahan sa nagkalainlaing mga mensahero nianang nagabuklad nga kasaysayan ug sa husto nga pamaagi nga gamiton sa matarung nga pagbahin sa Iyang Pulong, ang King James Bible of 1611 maoy usa ka timaan sa dalan nga sa piho gilauman sa Salmo dose. Wala sa nagkalainlaing mga peke nga Biblia nga naprodyus pinaagi sa mga dinaut nga Katolikong mga manuskrito ang nakatagbo sa mga sukdan sa Salmo dose. Ang proseso sa pagputli nga miagi sa pito ka mga lakang ug ang yugto sa duha ka libo lima ka gatus ug baynte ka mga adlaw nagaila nga ang King James Bible mao ang “mga pulong nga putli” sa Dios. Nagsaad ang Dios nga pagabantayan Niya ang King James Bible ingon nga Iyang putli nga Pulong hangtod sa kahangtoran, ug busa nagsaad Siya sa pagbarog sa pamaagi sa “historicism” nga gigamit sa mga Protestante nga mga repormador, lakip si William Miller.

Sa ikanapulog-upat nga siglo, si John Wycliffe, nga giila sa basahon nga **The Great Controversy** ingon nga “ang bitoon sa kabuntagon sa Repormasyon,” gigamit sa Dios sa paghubad sa Biblia ngadto sa usa ka pinulongan nga masabtan bisan sa ordinaryong tawo. Siya mao ang mensahero nga nagtimaan sa timaan sa sinugdanan sa Protestante nga Repormasyon.

“Ang dakong kalihokan nga gipasiugdahan ni Wycliffe, nga magapagawas sa konsensiya ug sa salabutan, ug magahatag kagawasan sa mga nasud nga sa hataas nga panahon nahigot sa sakyanang kadaugan sa Roma, naggikan sa Biblia. Dinhi mao ang tinubdan nianang sapa sa panalangin, nga, sama sa tubig sa kinabuhi, nagpadayon sa pag-agos latas sa mga kapanahonan sukad sa ikanapulog-upat nga siglo. Gidawat ni Wycliffe ang Balaang Kasulatan uban sa hingpit nga pagtuo ingon nga dinasig nga pagpadayag sa kabubut-on sa Dios, usa ka igo nga lagda sa pagtuo ug pamatasan. Siya gitudloan sa pagtan-aw sa Simbahan sa Roma ingon nga balaan, dili masayop nga awtoridad, ug sa pagdawat uban sa walay pagduhaduha nga pagpasidungog sa natukod nang mga pagtulon-an ug mga batasan sulod sa usa ka libo ka tuig; apan mitalikod siya gikan niining tanan aron mamati sa balaang pulong sa Dios. Kini mao ang awtoridad nga iyang giawhag sa katawhan nga ilhon. Imbis nga ang simbahan maoy mosulti pinaagi sa papa, iyang gipahayag nga ang bugtong tinuod nga awtoridad mao ang tingog sa Dios nga nagsulti pinaagi sa Iyang pulong. Ug iyang gitudlo dili lamang nga ang Biblia usa ka hingpit nga pagpadayag sa kabubut-on sa Dios, kondili usab nga ang Balaang Espiritu mao lamang ang bugtong maghuhubad niini, ug nga ang matag tawo, pinaagi sa pagtuon sa mga

pagtulon-an niini, kinahanglan makakat-on sa iyang katungdanan alang sa iyang kaugalingon. Sa ingon niana iyang gipabalhin ang mga hunahuna sa mga tawo gikan sa papa ug sa Simbahan sa Roma ngadto sa pulong sa Dios.”

“Si Wycliffe usa sa labing bantugan sa mga Reformador. Sa kalapad sa panghunahuna, sa kasinaw sa paghunahuna, sa kalig-on sa pagmentinar sa kamatuoran, ug sa kaisug sa pagpanalipod niini, diyutay ra ang nakatupong kaniya sa mga miabot pagkahuman niya. Kaputli sa kinabuhi, walay kakapoy nga kakugi sa pagtuon ug sa pagpamuhat, dili madunot nga pagkamatinud-anon, ug gugma ug pagkamasinugtanon nga sama kang Cristo diha sa iyang ministeryo, maoy nagpaila sa nahaunang mga Reformador. Ug kini bisan pa sa intelektuwal nga kangitngit ug moral nga pagkadunot sa panahona diin siya mitungha.

“Ang kinaiya ni Wycliffe maoy usa ka pagpamatuod sa makatudlo ug makapausab nga gahum sa Balaang mga Kasulatan. Ang Biblia mao ang naghimo kaniya sa unsa siya. Ang paningkamot sa pagsabot sa dagkong mga kamatuoran sa pagpadayag nagahatag ug kabag-o ug kusog sa tanang mga katakos. Kini nagapalapad sa hunahuna, nagapahait sa pangilal-an, ug nagapahamtong sa paghukom. Ang pagtuon sa Biblia magapasidungog sa matag hunahuna, pagbati, ug tinguha sa paagi nga walay laing pagtuon ang makahimo. Kini nagahatag ug kalig-on sa katuyoan, pailub, kaisog, ug kalig-on; kini nagapapino sa kinaiya ug nagabalaan sa kalag. Ang matinguhaon ug matinahuron nga pagtuon sa mga Kasulatan, nga nagadala sa hunahuna sa estudyante ngadto sa diretso nga pakigdugtong sa walay kinutoban nga hunahuna, mohatag unta sa kalibutan ug mga tawo nga may mas lig-on ug mas aktibo nga salabutan, ingon man sa mas halangdon nga mga prinsipyo, kay sa nahatod sukad sa labing maayong pagbansay nga mahatag sa pilosopiya sa tawo. ‘Ang pagsulod sa Imong mga pulong,’ nagaingon ang salmista, ‘nagahatag ug kahayag; nagahatag kini ug pagsabot.’ Salmo 119:130.” The Great Controversy, 93, 94.

Human sa pagpamatuod mahitungod kang John Wycliffe diha sa The Great Controversy, si Sister White naghatag ug usa ka talaan sa matinumang mga reformador (mga timaan sa dalan), nga sa kaulahian moabot ngadto sa reformador nga si John Knox. Giila niya ang usa ka mahinungdanong pangutana nga gipangutana kang John Knox ni Mary, ang Reyna sa Scotland.

“Si John Knox mitalikod gikan sa mga tradisyon ug sa mga mistisismo sa iglesia, aron magpakaon sa mga kamatuoran sa Pulong sa Dios, ug ang pagtulon-an ni Wishart nakapalig-on sa iyang determinasyon sa pagsalikway sa pakig-ambit sa Roma, ug sa paghiusa sa iyang kaugalingon ngadto sa mga giilutos nga mga repormador....”

“Sa dihang gidala sa atubangan sa rayna sa Scotland, nga sa iyang presensya ang kasibot sa daghang mga pangulo sa mga Protestante naluya, si John Knox mibarog uban sa dili matarug nga pagpamatuod alang sa kamatuoran. Siya dili madani pinaagi sa mga paglamat; wala siya mahadlok atubangan sa mga hulga. Gipasanginlan siya sa rayna og erehiya. Nagtudlo siya sa katawhan sa pagdawat ug relihiyon nga gidili sa Estado, miingon siya, ug sa ingon nakalapas sa sugo sa Dios nga nagmando sa mga sakop sa pagtuman sa ilang mga prinsipyo. Si Knox mitubag sa lig-on nga paagi:—‘Maingon nga ang matuod nga relihiyon wala maggikan ni modawat sa iyang kagikanan ni sa iyang awtoridad gikan sa mga prinsipyo, kondili gikan lamang sa walay katapusang Dios, mao man usab nga ang mga sakop dili obligado sa

pagpahiangay sa ilang relihiyon sumala sa mga gusto sa ilang mga prinsiphe. Kay sa kanunay, ang mga prinsiphe, labaw sa tanan, mao ang labing walay alamag bahin sa matuod nga relihiyon sa Dios. Kon ang tibook kaliwatan ni Abraham nahisakop sa relihiyon ni Faraon, kansang mga sakop sila sa hataas nga panahon, ako nangamuyo kanimo, madam, unsa kaha nga relihiyon unta ang anaa sa kalibotan? Ug kon ang tanan sa mga adlaw sa mga apostoles nahisakop sa relihiyon sa mga emperador sa Roma, ako nangamuyo kanimo, madam, unsa kaha nga relihiyon unta ang anaa karon sa ibabaw sa yuta? ... Busa, madam, imong masabtan nga ang mga sakop dili obligado sa relihiyon sa ilang mga prinsiphe, bisan pa man gisugo sila sa paghatag kanila ug pagtahod.”

Miingon si Maria, “Ginahubad mo ang Kasulatan sa usa ka paagi, ug sila [ang mga magtutudlo nga Romano] nagahubad niini sa lain; kinsay akong toohan, ug kinsay mahimong maghuhukom?”

“‘Kinahanglan motoo kamo sa Dios, nga sa tin-aw nagasulti diha sa Iyang Pulong,’ mitubag ang reformador; ‘ug labaw pa kay sa ginatudlo sa Pulong kaninyo, dili kamo motoo ni sa usa ni sa usa pa. Ang Pulong sa Dios tin-aw diha sa iyang kaugalingon, ug kon sa bisan unsang usa ka dapit adunay pagkangitngit, ang Espiritu Santo, nga dili gayud supak sa iyang kaugalingon, nagahubad niana sa labi pang masinabuton sa ubang mga dapit, aron walay mahibiling pagduhaduha gawas lamang alang kanila nga masukihonong walay kahibalo.’ Mao kadto ang mga kamatuoran nga gisulti sa walay kahadlok nga reformador ngadto sa dunggan sa pagkahari, bisan pa sa kapeligrohan sa iyang kinabuhi. Uban sa mao rang dili matarog nga kaisug siya mipabilin sa iyang katuyoan, nga nagaampo ug nakig-away sa mga gubat sa Ginoo, hangtod nga ang Scotland nahimong gawasnon gikan sa popery.” The Great Controversy, 250, 251.

Ang pakig-interaksiyon tali sa repormador ug sa rayna nagpasabot sa ikatulong hilo sa kasaysayan sa repormasyon nga nag-ila sa paningkamot ni Satanas sa pagpalsipikar sa Biblia, sa mga repormador, ug sa pamaagi sa pagtuon sa Biblia. Ang tubag ni John ngadto sa Rayna mao nga ang husto nga pamaagi mao ang “historicism” nga nagpahimutang sa sukaranan nga ang usa ka linya sa propetikong kasaysayan ginahubad sa Balaang Espiritu pinaagi sa laing linya sa propetikong kasaysayan.

Ang kahayag giablihan diha sa kangitngit. Si Wycliffe ug ang unang mga repormador hangtod sa tibuok kasaysayan sa mga Millerite migamit sa pamaagi sa pagtuon sa Biblia nga gitawag og “historicism.” Ang kasaysayan sa maong biblikanhong pamaagi sa pagtuon sa Biblia sagad mapasagdan, apan mahinungdanon gayod nga maila kini kon ang usa tinuod nga makakita sa kahulogan sa mga lagda sa paghubad sa tagna nga gidawat ni Miller ug sa ulahi sa Future for America.

Adunay duha lamang ka iglesia nga giila ni Sister White isip denominadong katawhan sa Dios: ang karaang Israel ug ang Iglesia Adventista sa Ikapitong Adlaw.

“Ang mga hinungdan nganong gitawag kita nga katawhan sa Dios kinahanglan sublion ug sublion. Deuteronomy 4:1–13” Manuscript Releases, bolyum 8, 426.

“Ang iglesia sa mga apostoles,” ang iglesia sa kamingawan panahon sa kangitngit sa kapapahan, wala gayud tawga nga ginganlang katawhan sa Dios; kay ang pulong nagkahulogan sa pagngalan nagpasabot sa usa ka iglesia nga gihatagan sa tulubagon sa pagka-tipiganan sa Kasugoan sa Dios, ug uban sa Adventismo sila usab mahimong mga tinipigan sa matagnaong mga kamatuoran sa Dios.

“Gitawag sa Dios ang Iyang iglesia niining panahona, maingon sa Iyang pagtawag sa karaang Israel, aron motindog ingon nga kahayag diha sa yuta. Pinaagi sa gamhanang sundang sa kamatuoran, ang mga mensahe sa nahaunang, ikaduhang, ug ikatulong manulonda, Iyang gibulag sila gikan sa mga iglesia ug gikan sa kalibutan aron dad-on sila ngadto sa balaang pagkahaduol ngadto sa Iyang kaugalingon. Iyang gihimo sila nga mga tinigom sa Iyang kasugoan ug gitugyan kanila ang dagkong mga kamatuoran sa propesiya alang niining panahona. Sama sa mga balaang pulong nga gitugyan ngadto sa karaang Israel, kini usa ka balaang pagsalig nga ipahibalo ngadto sa kalibutan. Ang tulo ka mga manulonda sa Pinadayag 14 nagrepresentar sa katawhan nga midawat sa kahayag sa mga mensahe sa Dios ug milakaw ingon nga Iyang mga tigpasiugda aron ipatingog ang pasidaan sa tibuok gilapdon ug gitas-on sa yuta.” Testimonies, tomo 5, 455.

Si William Miller nagrepresentar sa pinili nga mensahero aron ablihan ang mga kamatuorang matagnaon sa Dios, ug sa dihang kadtong mga kamatuoran nagmando sa usa ka katawhan ngadto sa abli nga pultahan sa Labing Balaang Dapit niadtong 1844, ang Dios mipadayag dayon sa balaod sa Dios. Si Wycliffe maoy usa ka ilhanang timaan sa pag-abli sa Biblia ug sa pagpamunga sa sinugdanan sa Protestanteng Repormasyon, apan siya usab usa ka ilhanang timaan sa buluhaton sa Dios sa pagpatukod sa “dagkung mga kamatuoran sa tagna.” Si John Wycliffe mao ang bituon sa kabuntagon nga giila sa kasaysayan sa napulog-duha ka gatus ug kan-uman ka tuig nga pagmando sa kapapahan. Ang iyang buluhaton nagsugod sa ikanapulog-upat nga siglo, unya sa ikanapulog-pito nga siglo ang laing ilhanang timaan nianang matagnaong linya mao ang paghimo sa King James Bible niadtong 1611. Niana nga linya sa katinuoran, sa katapusan makaabot kita sa ilhanang timaan sa mga lagda ni Miller sa matagnaong paghubad. Si Miller usa ka ilhanang timaan niana nga linya sa kamatuoran, ug ingon man usab ang iyang mga lagda. Ang iyang mga lagda nagahatag ug pagpamatuod ngadto sa usa ka ilhanang timaan sa katapusan sa Adventismo nga girepresentahan sa pagmantala sa Prophetic Keys.

Kon dili nato masabtan nga ang mga lagda ni Miller maoy usa ka timaan sa dalan diha sa usa ka linya sa propetikong kasaysayan nga nagrepresentar sa buluhaton sa pagpreserbar sa orihinal ug husto nga mga teksto sa Biblia ug usab sa buluhaton sa pag-abli sa matuod nga pagsabot sa Biblia, nga nanginahanglan nga ang mga Reformador madala ngadto sa pagsabot ug paggamit sa balaang pamaagi sa pagtuon nga gitawag og “historicism,” kulang kita sa gikinahanglang kasayoran aron maila ang propetikong mga kamatuoran nga nalangkit sa buluhaton sa pagpresentar ug pagpreserbar sa kahayag sa ikatulong manulonda sa katapusan sa Adventism. Tungod niini nga hinungdan, importante nga mohimo kita og mubo nga pagsusi nianang linya sa kasaysayan.

Ang bugtong tinuod nga kahulogan sa pulong nga “Protestante” mao ang pagsupak sa Roma. Kon ang usa ka iglesya mohunong sa pagsupak sa Roma, dili na kini Protestante ug sa ingon mamahimo

kini nga usa ka anak nga babaye sa Roma, sama sa nahitabo sa mga Protestante nga misalikway sa mensahe sa unang manulonda. Ang nag-unang pagsabot nga nahimong “motto” sa mga Protestante nga migula gikan sa iglesyang Katoliko mao ang “ang Biblia ug ang Biblia lamang.” Apan ang kasaysayan nagpamatuod sa kamatuoran nga ang Biblia kinahanglan husto nga mabahin.

Paningkamoti ang imong kaugalingon aron mapamatud-an nga kabulahan sa atubangan sa Dios, usa ka mamumuhat nga walay ikakaulaw, nga nagapahinungod sa pulong sa kamatuoran sa husto. Apan likayi ang walay dios ug kawang nga mga panag-ingon: kay kini modugang ngadto sa labi pang pagkadili-diosnon. 2 Timoteo 2:15, 16.

Ang pamaagi sa pagtuon sa Biblia nga gidala sa mga Protestante sa paggamit sa ilang mga paningkamot sa husto nga pagbahin sa pulong sa kamatuoran mao ang “historicism.” Kana nga pamaagi maoy usa ka piho ug seryosong puntirya nga atakehon ni Satanas, ug giatake gayod niya kini.

“Kinahanglan mahibalo kita sa atong kaugalingon kon unsa ang naglangkob sa Kristiyanismo, unsa ang kamatuoran, unsa ang pagtoo nga atong nadawat, ug unsa ang mga lagda sa Biblia—ang mga lagda nga gihatag kanato gikan sa labing hataas nga awtoridad.” *The 1888 Materials*, 403.

Ang pagpangdaot sa biblikanhong metodolohiya nga gigamit sa mga Reformador hangtod ug apil kang William Miller espesipikong giila nga nagsugod sa ikanapulog-lima nga siglo pinaagi sa usa ka Heswitantang eskolar nga ginganlag Francisco Ribera (1537–1591), nga giila nga maoy nagpalapad sa futuristang paghubad. Misulat siya ug komentaryo sa basahon sa Pinadayag nga nagsugyot ug usa ka futuristikong paghubad sa mga tagna, nga nagpalayo niini gikan sa historikal nga konteksto. Gihimo ni Ribera kining metodolohiyáha alang sa katuyoan sa pagsukol sa kamatuoran nga sa kanunay gipamunga sa metodolohiya sa historicismo. Kana nga kamatuoran mao nga ang papa sa Roma mao ang anticristo sa tagna sa Biblia.

Sa ikanapulog-pito ug ikanapulog-walo nga mga siglo, mapamatud-an nga ang Protestanismo nasayod nga ang bakak nga pamaagi ni Ribera sataniko ug walay lig-ong patukoranan. Ang mga Protestante niadtong kasaysayana nagsulat ug mga libro ug mga tract batok sa “malaw-ay ug kawang nga mga sulti” sa Jesuitang eskolar. Apan niadtong 1909, ang kabayong Troyano, ang Scofield Reference Bible, gimantala, ug ang mga reperensiya nga gisulod sa mga footnote sa Biblia gibase sa mga pagtulon-an ni Ribera ug sa laing Jesuita nga ginganlan si Manuel Lacunza (1731–1801). Si Lacunza misulat ubos sa ngalang Juan Josafat Ben-Ezra, ug nagmantala ug usa ka basahon nga may ulohang *The Coming of the Messiah in Glory and Majesty*. Sama kang Ribera nga miuna kaniya, ang maong basahon usa ka direktang pag-atake batok sa katumanan sa mga propesiya diha sa basahon sa Pinadayag.

Nasayran ni Satanas nga ang mensahe nga iyang gikinahanglan nga tabonan sa kalibog mao ang katapusang mensahe sa pasidaan nga nagagikan sa basahon sa Pinadayag. Ang pag-apil sa mahugaw ug kawang nga mga pakigpulong sa duha ka paring Heswita ngadto sa mga reperensiya sulod sa Scofield Reference Bible nagtugot kang Satanas sa pagdala sa mga apostatang Protestante ngadto sa pagdawat sa mga pamaagi sa mga Heswita, ug sa ingon pagbuta kanila sa kamatuoran.

Gituman kini ni Satanas pinaagi sa pagpaila sa nagkalainlaing Katolikong mga modelo sa tagna nga nagwagtang sa kahigayonan sa tin-aw nga pag-ila kon kinsa ang anticristo sa tagna sa Biblia. Dili kini lisod nga paglimbong alang kang Satanas, kay ang mga Protestante nakabalik na man ngadto sa iglesiang Romano pinaagi sa ilang pagsalikway sa mensahe ni Miller niadtong 1843.

Adunay na kapin sa usa ka mga libro ug mga artikulo nga napatik sulod sa mga katuigan nga nagdokumento sa pag-atake ni Satanas batok sa Biblia, nga nagsugod sa unang pipila ka mga siglo human si Cristo gilansang sa krus. Kadtong pag-atake miabot sa usa ka kahimtang diin gipaila ang mga peke nga manuskrito aron makahimo ug mga peke nga Biblia. Giatake usab ni Satanas ang mga Reformador nga gipatindog aron sa pagbarog sa pulong sa Dios samtang buhi pa sila ug bisan human nangamatay kadtong mga Reformador.

Hunahunaa lamang kon giunsa sa modernong mga historyador ug mga teologo sa Seventh-day Adventist pagtratar ang hilisgutan mahitungod kang William Miller. Daw sama kini sa ilang paghukay sa iyang mga bukog ug paglabay niini ngadto sa Suba sa Mississippi.

“Si William Miller nagasamok sa gingharian ni Satanas, ug ang kaaway sa tanan nangita dili lamang sa pagpugong sa epekto sa mensahe, kondili sa paglaglag sa mensahero mismo. Samtang si Amang Miller nagpatuman sa usa ka praktikal nga pag-aplikar sa kamatuoran sa Kasulatan ngadto sa mga kasingkasing sa iyang mga tigpaminaw, ang kapungot sa mga nag-angkon nga mga Kristohanon misilaob batok kaniya, maingon nga ang kasuko sa mga Judio misilaob batok kang Cristo ug sa iyang mga apostoles. Ang mga sakop sa iglesia nag-aghat sa labing ubos nga mga hut-ong, ug sa pipila ka mga higayon ang mga kaaway naglaraw sa pagkuha sa iyang kinabuhi sa iyang paggawas gikan sa dapit sa tigum. Apan ang balaan nga mga manulonda didto sa panon, ug ang usa niini, sa dagway sa usa ka tawo, mikuptan sa bukton niining alagad sa Ginoo, ug migiya kaniya nga luwas gikan sa nasuk-an nga panon sa katawhan. Ang iyang buluhaton wala pa mahuman, ug si Satanas ug ang iyang mga sinugo napakyas sa ilang katuyoan.” Spirit of Prophecy, volume 4, 219.

Tan-awa kon giunsa sa maong duha ka kategoriya sa Adventismo (mga teologo ug mga historyador) ang pagpamenos ug pagtago sa pagkabalido sa mga lagda ni Miller, nga gipahibalo kanato ni Sister White nga gamiton sa tanan nga tinuod nga nagamantala sa mga mensahe sa tulo ka mga manulonda.

“Kadtong nakiglambigit sa pagpahibalo sa mensahe sa ikatulong manulonda nagsusi sa Kasulatan sumala sa mao rang pamaagi nga gisunod ni Amang Miller. Sa gamayng basahon nga giulohan og Views of the Prophecies and Prophetic Chronology, si Amang Miller naghatag sa mosunod nga yano apan maalamon ug mahinungdanong mga lagda alang sa pagtuon ug paghubad sa Biblia:—”

“[Gikutlo usa hangtod lima nga gikutlo.]”

“Ang nasa ibabaw maoy usa ka bahin niini nga mga lagda; ug sa atong pagtuon sa Biblia kitang tanan magabuhat ug maayo kon atong tagdon ang mga prinsipyo nga gipahimutang.” Review and Herald, Nobyembre 25, 1884.

Kon dili balikon ang pagrepaso sa tulo ka mga hilo sa linya sa profetikong kasaysayan nga may kalabutan sa paglambo ug pagpatukod sa Pulong sa Dios, imposible nga makita ang kahulogan sa usa ka dakung pagpamatuod nga nagapalig-on kang William Miller ingon nga mensahero nga gitipo ni Elias diha sa iyang pagpresentar sa mensahe, ug ingon kang Moises diha sa saad nga si Miller pagabanhawon sa pagkabanhaw sa mga matarung, ug ingon kang Eliseo diha sa iyang pagkabubut-on sa pagbiya sa iyang uma ug sa pag-alagad sa mensahe ni Elias. Gipasabot ni Sister White nga kining tulo ka mga bayani sa Biblia tanan nagatipo kang William Miller, nga karon gitagad sa modernong mga Adventistang teologo ug mga historyador nga daw siya usa lamang ka “kabus nga batang mag-uuma” gikan sa ikanapulog-walo nga siglo.

Si William Tyndale maoy usa sa daghang mga repormador nga gibangon sulod niining linya sa propetikong kasaysayan. Kon mahimo ko kining isulti sa ingon niini nga paagi, ang iyang “pahayag sa misyon” batok sa mga embahador sa papa nga iyang nakaatubang mao kini: “Pahimoon ko ang batang lalaki nga nagadaro sa uma nga mas makahibalo sa mga Kasulatan kay kaninyo.” Si William Miller mao ang batang lalaki sa uma, nga nagadaro ug nagtuman sa propesiya ni Tyndale.

Kini nga pasiuna gipayano pag-ayo bahin sa tanang kasaysayan nga mahimo untang ikapamatuod sa among gipresentar hangtod karon. Karon atong tagdon ang pipila ka mga timaan sa Alpha ug Omega aron ibalik kita sa paghunahuna kang Miller ingon nga usa ka timaan sa dalan ug usa ka mensahero.

Ang basahon ni Daniel mao ang sinugdanan sa usa ka basahon nga gilangkuban sa duha ka mga basahon. Ang katapusan nianang basahon mao ang basahon sa Pinadayag. Bisan tuod sila duha ka managlahing mga basahon, sa tingub nagrepresentar sila og usa ka basahon.

Mga katuigan na ang milabay, ako nagbaton ug usa ka publikong pakig-uban sa usa ka inilang teolohiyangong Seventh-day Adventist nga nagtrabaho sa Biblical Research Institute sa General Conference of the Seventh-day Adventist Church. Ang maong teolohiyano naninguha sa pagtul-id sa akong pagsabot sa kataposang unom ka mga bersikulo sa Daniel onse, ug usab sa akong pagsabot sa “adlaw-adlaw” diha sa basahon sa Daniel. Sa among pakig-uban nga nahitabo sulod sa usa ka yugto sa panahon, kay kini naglangkob sa iyang paghimo ug usa ka artikulo nga akong gitubag, nga iyang dayon gitubag pag-usab, ug dayon siyempre akong gipadayag ang akong mga hunahuna, ug padayon pa nga ingon niana. Sa maong pakig-uban iyang gipahibalo ako nga sa komite nga iyang gitrabahoan sa General Conference, siya giisip nga eksperto sa basahon sa Daniel, ug nga usa sa iyang mga kauban sa trabaho giisip nga nag-unang eksperto sa basahon sa Pinadayag. Sa among mga pakig-uban dili siya buot motubag sa mga punto sa basahon sa Pinadayag, kondili ipaabot kana ngadto sa iyang kauban. Buot niyang ipabilin ang panaghisgot sulod lamang sa basahon sa Daniel.

Tin-aw si Sister White nga ang Daniel ug Revelation usa ka libro. Niadtong ang-ang, sila nagrepresentar sa Biblia, nga usa ka libro nga naporma sa duha ka libro, ang daan ug ang bag-o. Nagkomento usab si Sister White bahin sa iglesiang Judio, nga nag-isip lamang sa daang libro ingon nga mao ang usa ka libro, ug nagkomento usab siya bahin niadtong nagapasagad sa daang

libro kay ang bag-ong libro lamang ang ilang nasabtan o ang bag-ong libro lamang ang ilang andam sabton. Ang iyang inspirado nga pagpamatuod mao nga kon dawaton mo lamang ang bag-o, nan gisalikway mo ang daan, ug vice versa. Alang sa teologo ang pag-angkon nga siya maoy eksperto sa Daniel, apan dili sa Revelation, usa ka pagsubli sa konsepto sa mga Judio nga modawat lamang sa Daang Tugon, ug nahibalo kita kon asa gidala ang maong pig-ot nga panglantaw sa mga Judio. Ang pagdapit sa bisan hain sa duha ka dapig sa maong isyu—pagdawat sa daan ug dili sa bag-o, o pagdawat sa bag-o apan dili sa daan—mao ang pagsalikway sa tibuok pagpamatuod.

Nangutana ang Manluluwas sa iyang mga tinun-an kon nakasabut ba sila niining mga butanga. Mitubag sila, “Oo, Ginoo.” Unya miingon siya kanila, “Busa ang matag escriba nga natudloan mahitungod sa gingharian sa Langit sama sa usa ka tawo nga tagbalay, nga nagpagula gikan sa iyang bahandi ug mga butang nga bag-o ug daan.” Niining sambingayha, gipakita ni Jesus sa atubangan sa iyang mga tinun-an ang katungdanan niadtong kansang buluhaton mao ang paghatag sa kalibutan sa kahayag nga ilang nadawat gikan kaniya. Ang Daang Tugon mao ra ang tibuok Kasulatan nga anaa pa niadtong panahona; apan wala kini isulat alang lamang sa mga karaan; kini alang sa tanang kapanahonan ug alang sa tanang katawhan. Buot ni Jesus nga ang mga magtutudlo sa iyang tuloohan maningkamot sa masinabtanon ug matinud-anong pagsusi sa Daang Tugon alang niadtong kahayag nga nagapamatuod sa iyang pagka-Mesiyas nga gitagna sa propesiya, ug nagpadayag sa kinaiya sa iyang buluhaton ngadto sa kalibutan. Ang Daang ug ang Bag-ong Tugon dili mabulag, kay silang duha mao ang mga pagtulon-an ni Cristo. Ang tuloohan sa mga Judio, nga modawat lamang sa Daang Tugon, dili alang sa kaluwasan, sanglit ilang gisalikway ang Manluluwas kansang kinabuhi ug ministryo maoy katumanan sa kasugoan ug sa mga propesiya. Ug ang tuloohan niadtong nagsalikway sa Daang Tugon dili usab alang sa kaluwasan, tungod kay ilang gisalikway kadtong maoy tuwirang pagpamatuod mahitungod kang Cristo. Ang mga mapagduhaduha magsugod pinaagi sa pagpaubos sa bili sa Daang Tugon, ug usa na lamang ka lakang ang ilang kinahanglan aron ilimod ang pagkamabalido sa Bag-o, ug sa ingon kaparho silang gisalikway.

“Ang mga Judio diyutay rag impluwensiya sa Kristohanong kalibotan sa pagpakita kanila sa kamahinungdanon sa mga sugo, lakip ang nagabugkos nga balaod sa Igpapahulay, tungod kay sa ilang pagpagula sa daang mga bahandi sa kamatuoran, ilang isinasalikway ang bag-o nga mga butang diha sa personal nga mga pagtulon-an ni Jesus. Sa laing bahin, ang labing kusgan nga katarongan nganong ang mga Kristohanon mapakyas sa pag-impluwensiya sa mga Judio sa pagdawat sa mga pagtulon-an ni Cristo ingon nga pinulongan sa balaang kaalam, mao kini: nga, sa ilang pagpagula sa mga bahandi sa iyang pulong, ilang gitamayan ang mga kadato sa Daang Tugon, nga mao ang unang mga pagtulon-an sa Anak sa Dios, pinaagi kang Moises. Ilang gisalikway ang balaod nga gipahibalo gikan sa Sinai, ug ang Igpapahulay sa ikaupat nga sugo, nga gitukod sa tanaman sa Eden. Apan ang ministro sa ebanghelyo, nga nagsunod sa mga pagtulon-an ni Cristo, makabaton ug hingpit nga kahibalo sa Daang Tugon ug sa Bag-ong Tugon, aron iyang ikapresentar kini sa ilang matuod nga kahayag ngadto sa katawhan ingon nga usa ka dili mabulag nga kinatibuk-an—ang usa nagsalig sa usa ug nagahatag ug kahayag sa usa. Busa, sumala sa pagtudlo ni Jesus sa iyang mga tinun-an, ilang ipagula gikan sa ilang bahandi ang ‘mga butang nga bag-o ug daan.’” Spirit of Prophecy, volume 2, 255.

Ang nag-una nga tambag adunay laing aplikasyon alang sa mga Laodiceanhong Adventista. Ang mag-angkon nga motuo sa Biblia sa tibuok niini, sa daan ug sa bag-ong mga Tugon, apan mosalikway sa Espiritu sa Tagna, mao gayud ang samang kanal sa pagdawat ug usa lamang ka pagpamatuod. Gikinahanglan ang duha ka mga saksi aron mapalig-on ang kamatuoran, busa imposible ang pagpalig-on sa kamatuoran pinaagi sa usa lamang ka saksi, ug kon may mosulay sa pagbuhat niana, ilang gisalikway ang duha ka mga saksi; ilang gibasi ang ilang pagtoo ibabaw sa gitawag nga “tunga nga mga kamatuoran.”

Karon, sublion ko ang usa ka pangutana nga diha sa usa sa unang mga artikulo nga migawas sukad sa Hulyo, 2023. Ang pangutana mao kini: “Unsang bag-ong kahayag ang migula gikan sa Adventismo sukad sa 1863?” Ang tubag yano ra, “Wala gayud.”

“Ang mga basahon ni Daniel ug sa Pinadayag usa ra. Ang usa usa ka tagna, ang usa usa ka pagpadayag; ang usa usa ka basahon nga tinimrihan, ang usa usa ka basahon nga giablihan. Si Juan nakadungog sa mga tinago nga gipamulong sa mga dalugdog, apan gisugo siya nga dili kini isulat.” Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Busa ang Alpha ug Omega nag-ila nga ang Daniel mao ang nahauna ug ang Pinadayag mao ang naulahi. Ang Daniel nagrepresentar sa sinugdanan ug ang Pinadayag nagrepresentar sa katapusan sa Adventismo.

“Ang Pinadayag maoy usa ka sinilyohang libro, apan usa usab kini ka nabuksang libro. Kini nagarekord sa katingalahang mga hitabo nga mahitabo sa ulahing mga adlaw sa kasaysayan niining kalibutana. Ang mga pagtulon-an niining maong libro matin-aw, dili misteryoso ug dili masabtan. Diha niini, ang mao rang linya sa tagna nga anaa sa Daniel gisubli pagkuha. Ang pipila ka mga tagna gisubli sa Dios, sa ingon nagapakita nga kinahanglan silang hatagan ug dakong importansiya. Ang Ginoo dili magsubli sa mga butang nga walay dakong sangputanan.” Manuscript Releases, tomo 9, 8.

Sa sinugdanan sa Adventismo, diha gayod sa mga bersikulo nga maoy sentral nga haligi sa Adventismo, ang mga bersikulo nga gibuksan sa tuig 1798; gipaila ni Jesus ang Iyang kaugalingon ingon nga “Palmoni,” ang Kahibulongang Mag-iihap. Sa katapusan sa Adventismo, gipaila ni Jesus ang Iyang kaugalingon ingon nga “Alpha ug Omega,” ang kahibulongang lingguwista—ang Pulong sa Dios. Tungod niini, ang sinugdanan sa Adventismo ug ang mensahe sa nahaunang anghel “gisang-at ibabaw sa panahon.” Sa katapusan sa Adventismo, ang mensahe sa ikatulong anghel igasang-at ibabaw sa Iyang Pulong.

Ang sinugdanan ug katapusan sa Adventismo mahitabo sulod sa kasaysayan sa ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia; busa kini mahitabo sulod sa sinugdanan ug katapusan sa Estados Unidos. Ang matagnaong kasaysayan sa Estados Unidos mao ang kasaysayan sa duruha ka sungay sa Republikano ug Protestantismo. Sa panapos nianang kasaysayana, kadtong duruha ka sungay mausab gikan sa usa ka nating carnero ngadto sa usa ka dragon. Ang Republikano mausab ngadto sa demokrasya, ug ang Protestantismo mausab ngadto sa apostatang Protestantismo. Sa dihang ang copa sa panahon sa pagsulay alang sa Estados Unidos magsugod sa pagduol sa iyang panapos, ingon sa nahitabo karon gayud, ang duruha ka sungay sa apostatang Republikano ug apostatang

Protestantismo magaporma ug larawan sa mananap, sa ingon magahiusa ang iglesia ug estado ngadto sa usa ka sungay nga magasulti ingon sa usa ka dragon. Apan ang Dios dili mahibilin nga walay saksi, kay sa proseso sa pagdala sa Estados Unidos ngadto sa iyang panapos, Iyang pagapatindogon ang tinuod nga sungay sa Protestantismo aron mosupak sa larawan sa mananap sa Estados Unidos, ug unya usab sa larawan sa mananap nga moatubang sa tibook kalibutan. Ang pagpatindog sa Protestanteng sungay sa katapusan sa Estados Unidos pagahimoon sulod sa mao rang estrukturang pangkasaysayan diin ang Protestanteng sungay gipatindog sa sinugdanan sa Estados Unidos. Ang usa ka nahaunang katawhan sa tugon pagailabwan, ug ang usa ka bag-ong katawhan mahimong bag-ong katawhan sa tugon. Walay bag-o ilalom sa adlaw.

Sa diha nga atong gamiton ang mga tagna sa panahon nga nasabtan ug gipresentar sa kasaysayan sa mga Millerite aron sa pagtimbang-timbang sa Alpha ug Omega, atong makita nga sila usa ra ug mao gihapon. Ang matag tagna sa panahon nagsugod uban sa usa ka kasaysayan diin ang tagna gipahibalo, ug kana nga kasaysayan sa kanunay nagatipolohiya sa kasaysayan diin ang tagna matuman.

Ang kasaysayan sa propesiya sa duha ka libo ug tulo ka gatus ka tuig nagsugod sa ikatulong sugo niadtong 457 BC ug natapos sa mensahe sa ikatulong manulonda niadtong Oktubre 22, 1844. Sa pag-una niini, apan sa wala pa moabot ang ikatulong sugo, natuman ang buluhaton sa pagtukod sa templo ug sa Jerusalem. Sa samang paagi, sa kasaysayan nga nag-una sa pag-abot sa ikatulong manulonda, natukod ang mga sukarang kamatuoran sa tempong Millerite.

Niadtong 1798, natuman ang tagna sa duha ka libo lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig nga nagsugod niadtong 723 BC pinaagi sa pagkakatatag sa amihanang napulo ka mga banay. Kining maong tagna nagpaila sa duha ka yugto nga usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka tuig, nga nagtimaan sa pagyatak sa literal nga templo ug sa literal nga Jerusalem pinaagi sa literal nga paganong Roma, nga gisundan sa usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka tuig sa pagyatak sa espirituwal nga siyudad ug templo pinaagi sa papal nga Roma. Nagsugod ang tagna pinaagi sa pagkalaglag sa amihanang gingharian ug sa pagkakatatag sa mga lumulupyo sa maong gingharian. Ang tunga sa maong tagna sa 538 nagtimaan sa katapusan sa pagyatak sa katawhan sa Dios pinaagi sa paganong Roma, ang ikaupat nga gingharian sa tagna sa Biblia, ug nagpatungha sa pagkakatatag sa iglesia sa Dios ngadto sa kamingawan sa Mangitngit nga Kapanahonan. Ang katapusan nianang tagna sa panahon sa 1798 nagtimaan sa katapusan sa ikalimang gingharian sa tagna sa Biblia. Ang pagkakatatag sa amihanang napulo ka mga banay, ug sa Cristohanong iglesia nga mikalagiw ngadto sa kamingawan, nagrepresentar sa pagtigum niadtong gikatagana nga mahimong sungay sa Protestantismo. Ang mga waymark sa kasagaran girepresentahan pinaagi sa mga kaatbang, ug ang pagkakatatag mahimong magrepresentar sa usa ka pagtigum, maingon nga si Elias nagrepresentar kang Juan Bautista. Sa mao gihapong propetikanhong komprontasyon, si Elias wala mamatay, ug si Juan Bautista namatay.

Sa tuig 677 BC, ang habagatang tribo sa Juda, (nga usab giila diha sa Kasulatan ingon nga mahimayaong yuta) gipatibulaag sulod sa duha ka libo lima ka gatos ug kaluhaan ka tuig, nga natapos niadtong Oktubre 22, 1844. Kadtong tagna nagaila sa pagyatak sa katawohan sa Dios, nga giila ni Daniel ingon nga “panon” sa Daniel 8:13, 14.

Unya nakadungog ako sa usa ka balaan nga nagsulti, ug ang laing balaan miingon niadtong maong balaan nga nagsulti, Hangtod kanus-a man ang panan-awon mahitungod sa adlaw-adlaw nga halad, ug sa kalapasan nga nagapadangat sa kamingaw, sa pagtugyan sa balaang puloy-anan ug sa panon aron tamakan ilalom sa tiil? Ug siya miingon kanako, Hangtod sa duruha ka libo ug totolo ka gatus ka adlaw; unya pagahinloan ang balaang puloy-anan. Daniel 8:13, 14.

Ang panagna sa duha ka libo ug tulo ka gatus ka tuig nga natapos sa mao rang panahon sa panagna sa duha ka libo ug lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig nga nagsugod niadtong 677 BC, maoy nagtimaan sa pagyatak sa balaang puloy-anan, sumala sa gipaila sa Daniel 8:13, 14. Ang panagna bahin sa pagkatibulaag sa Juda niadtong 677 BC giunhan sa tulo ka mga pag-atake ni Nabucodonosor, ug kana nga panagna natapos sa pag-abot sa ikatulong mensahe niadtong Oktubre 22, 1844.

Ang duha ka 2,520 ka-tuig nga mga taga nga nagtapos matag-usa sa 1798 ug 1844 nagtimaan sa kap-atan ug unom ka tuig sa pagtukod sa pundasyon sa templo nga Millerite. Si Moises nagpabilin sulod sa kap-atan ug unom ka adlaw sa pagdawat sa mga panudlo mahitungod sa pagtukod sa templo; ang pagbag-o sa templo ni Herodes sa panahon ni Cristo milungtad ug kap-atan ug unom ka tuig, nga natapos sa tuig sa bautismo ni Cristo. Gikan sa bautismo Siya miadto sa kamingawan sulod sa kap-atan ka adlaw, ug sa Iyang pagbalik, Iyang gilimpyohan ang templo sa unang higayon ug ang mga mapanghimarautong Judio nangutana kon sa unsang awtoridad Siya nagbuhat niana.

Ug haduol na ang Pasko sa mga Judio, ug mitungas si Jesus ngadto sa Jerusalem. Ug iyang nakita sa templo ang mga namaligyag mga baka ug mga karnero ug mga salampati, ug ang mga tig-ilis ug salapi nga nanaglingkod. Ug sa nakabuhat siya ug usa ka latigo gikan sa maliliit nga pisi, iyang gipapahawa silang tanan gikan sa templo, lakip ang mga karnero ug ang mga baka; ug iyang giula ang salapi sa mga tig-ilis ug gipanglingo ang mga lamesa. Ug miingon siya sa mga namaligyag mga salampati, Kuhaa kining mga butanga gikan dinhi; ayaw ninyo himoa ang balay sa akong Amahan nga usa ka balay sa patigayon. Ug nahinumduman sa iyang mga tinun-an nga nahisulat, Ang kasibot alang sa imong balay milamoy kanako. Busa mitubag ang mga Judio ug miingon kaniya, Unsang ilhanan ang imong ikapakita kanamo, sanglit ginabuhat mo kining mga butanga? Mitubag si Jesus ug miingon kanila, Gubaa ninyo kining templo, ug sulod sa tulo ka adlaw ako kining patindogon pag-usab. Unya miingon ang mga Judio, Kap-atan ug unom ka tuig kining temploa gitukod, ug imong patindogon kini pag-usab sulod sa tulo ka adlaw? Apan siya naghisgot mahitungod sa templo sa iyang lawas. Busa sa nabanhaw na siya gikan sa mga patay, nahinumduman sa iyang mga tinun-an nga siya nakaingon niini ngadto kanila; ug mituo sila sa Kasulatan, ug sa pulong nga gisulti ni Jesus. Juan 2:13–22.

Ang templo sa Millerite gitukod sulod sa kap-atan ug unom ka tuig sukad sa 1798 sa panapos sa nahaunang taga sa duha ka libo lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig, ug natapos kap-atan ug unom ka tuig sa ulahi sa katumanan sa ikaduhang taga sa duha ka libo lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig niadtong 1844. Kadtong kap-atan ug unom ka tuig nagsugod sa pag-abot sa nahaunang manulonda ug natapos sa pag-abot sa ikatulong manulonda, kay si Cristo miingon nga ang Iyang templo pagapatindogon sulod sa tulo ka adlaw. Kon dili ka andam sa pagtan-aw niining mga kamatuoran,

tungod kini sa duha ka pangunang suliran gawas sa mga suliran nga mahimong anaa sa usa ka dili-andam ug wala makabig nga kasingkasing. Ang unang suliran mao nga dili ka andam sa pagduol sa pulong sa tagna gikan sa panglantaw nga ang kasaysayan magsubli. Dili ka usa ka historicist. Ang laing suliran mao ang kawalay-kabatiran sa paggamit sa mga pulong nga simboliko nga natala sulod sa Pulong sa Dios pinaagi sa Pulong sa Dios. Ang mga sinugdanan sa tanang kining mga tagna maoy nagpaila sa katapusan, ug kanunay nilang gipaila ang labi pang daghan kay sa yano lamang nga mga kasaysayan nga magsubli.

Ang Biblia nagaingon nga kita mao ang templo alang sa Espiritu Santo, ug ang templo sa lawas gilangkuban sa kap-atan ug unom ka kromosoma. Ang mga siyentista nga nagtuon niadtong kap-atan ug unom ka kromosoma nagpahibalo kanato nga ang kawhaan ug tulo ka panglalaki nga kromosoma ug ang kawhaan ug tulo ka pangbabaye nga kromosoma naputos palibot sa usa ka protina nga adunay porma sa usa ka krus.

Sa Daniel dose adunay tulo ka magkakonektang mga panagna mahitungod sa panahon; ang una naghisgot sa pagkakatatag sa gahum sa balaang katawhan, nga nagrepresentar sa “pito ka panahon” sa Levitico beinte-sais. Ang pagkakatatag sa gahum sa balaang katawhan nga natuman diha kanila maoy duha ka libo lima ka gatus ug baynte ka tuig, apan sa Daniel dose ang gihisgutan lamang mao ang ulahing katunga nianang panahona. Gipakita niini si Daniel nga wala makasabut unsa ang gipasabot sa maong pagmantala.

Ug nadungog ko ang tawo nga sinul-oban ug lino, nga atua sa ibabaw sa katubigan sa suba, sa dihang gibayaw niya ang iyang toong kamot ug ang iyang wala nga kamot ngadto sa langit, ug nanumpa pinaagi kaniya nga buhi sa walay katapusan nga kini mahitabo sulod sa usa ka panahon, mga panahon, ug tunga sa usa ka panahon; ug sa dihang matuman na niya ang pagpatibulaag sa gahum sa balaang katawohan, kining tanan nga mga butang mahuman na. Ug nadungog ko, apan wala ako makasabut; unya miingon ako, O akong Ginoo, unsa man ang katapusan niining mga butanga? Daniel 12:7, 8.

Ang Daniel dose naghulagway sa mensahe nga gibuksan sa panahon sa katapusan, nga mao ang 1798. Sa maong pahayag, si Daniel nagrepresentar kang William Miller, ang pangunang simbolo sa mga manggialamon nianang kasaysayan. Si Miller unang gidala ngadto sa tagna sa duha ka libo lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig sa Levitico baynte-sais, ug sa mga bersikulo siyete ug otso siya nagrepresentar sa mga manggialamon nga kinahanglan maghiusa sa kamatuoran nga ang duha ka libo lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig nga pagkatibulaag sa walay pagduhaduha giila ingon nga pagpatibulaag sa Dios sa Iyang katawhan.

Ug kon tungod niining tanan dili gihapon kamo mamati kanako, nan silotan ko kamo sa pito ka pilo pa tungod sa inyong mga sala. Ug bungkagon ko ang garbo sa inyong gahum; ug himoon ko ang inyong langit nga sama sa puthaw, ug ang inyong yuta nga sama sa tumbaga. Leviticus 26:18, 19.

Ang “garbo” sa karaang Israel mao ang dihang gitugotan sila sa pagsalikway sa Dios ingon nga ilang Hari ug sa pagpili ug tawhanong hari. Ang ilang garbo, nga nag-una sa pagkahulog (Proverbio 16:18), mao ang ilang tinguha nga mahisama sa tanang masimbahong-hulagwayon nga

mga gingharian sa ilang palibot. Ang pagkuha una sa amihanang gingharian ug unya sa habagatang gingharian mao ang pagkatibulaag sa gahum (hari) sa tagsatagsa ka 723 BC ug 677 BC.

Si Miller nagrepresentar sa mga manggialamon nga nakasabut sa pagdugang sa kahibalo nga gibuksan sa miaging mga bersikulo sa Daniel dose, ug sa mga bersikulo pito ug walo siya girepresentar ingon nga wala makasabut sa kalambigitan sa usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka tuig ngadto sa duha ka libo lima ka gatus ug baynte ka tuig sa pagsabwag sa katawhan sa Dios. Si Daniel nagrepresentar sa katawhan sa Dios sa katapusan sa Adventismo, maingon man kang Miller sa sinugdanan sa Adventismo. Sa katapusan sa Adventismo, anaa gihapon ang maong kalisdanan, kay sa dihang gisalikway sa Adventismo ang pagsabot ni Miller sa “pito ka mga panahon,” napugos sila sa pag-ila lamang sa usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka tuig ingon nga mga Panahon sa Kangitngit. Ang mga manggialamon sa katapusan adunay susamang suliran nga sulbaron, ingon sa gihulagway ni Daniel ug Miller. Nganong gigamit man ang pinulongan sa Levitico baynte-sais aron sa paghulagway sa tulo ug tunga ka mga panahon imbis nga pito ka mga panahon?

Wala gayod hingpit nga masulbad ni Miller kining maong kalisdanan, apan niadtong 1856 ang katapusang “bag-ong kahayag sa tagna” gipresentar diha sa usa ka serye sa unom ka mga artikulo nga wala gayod mahuman, nga nag-ila sa pito ka mga panahon ingon nga nagrepresentar sa tulo ug tunga ka tuig sa pagyatak-yatak sa pagano nga Roma sa literal nga Israel sa Dios, gisundan sa tulo ug tunga ka tuig sa pagyatak-yatak sa papal nga Roma sa espirituwal nga Israel. Pito ka tuig ang milabay, ang Adventismo sa dayag gayod misalikway sa tanang kahayag mahitungod sa pito ka mga panahon, sa ingon nag-andam sa maong kalisdanan alang sa mga manggialamon sa panahon sa katapusan niadtong 1989, sa dihang, sumala sa gihulagway sa Daniel onse, bersikulo kuwarenta, ang mga nasud nga nagrepresentar sa kanhing Soviet Union gilaglag sa kapapahan ug sa Tinipong Bansa sa Amerika.

Ang nahaunang kahayag nga gihatag kang Miller gisalikway niadtong 1863, ug ang ulahing kahayag bahin sa maong hilisgutan gihatag ni Hiram Edson diha niadtong unom ka mga artikulo. Kadtong mga artikulo gihunong, ug pito ka tuig (mga panahon) sa ulahi ang gahum sa modernong Israel gipahigawas aron sa pagsundog sa mga simbahang diosdiosnon nga pipila ka tuig sa wala pa niana husto nang giila ingon nga mga anak nga babaye sa Babilonia. Ang pito ka mga panahon sa Levitico 26 isip usa ka matagnaong doktrina nahimong bato nga kapangdulan, ug ang pagkamapahitas-on sa karaang Israel, ingon nga girepresentahan sa ilang tinguha nga si Saul maghari kanila ingon nga hari, nasubli. Girepresentahan ni Jesus ang katapusan pinaagi sa sinugdanan.

Ang basahon ni Daniel nagaila usab sa usa ka propesiya nga usa ka libo duha ka gatus ug kasiyaman ka tuig, uban sa usa ka propesiya nga usa ka libo tulo ka gatus ug katloan ug lima ka tuig, nga silang duha nagsugod sa pagtangtang sa “the daily” sa 508. Ang pagtangtang sa “the daily” nagrepresentar sa pagwagtang sa pagsukol sa paganong Roma batok sa pagtungha sa gahum sa pagka-papa sa 538. Adunay usa ka katloan ka tuig nga yugto sa pagbalhin sa wala pa ang gahum sa pagka-papa gipahimutang sa trono sa yuta sa 538, ug unya ang nahibiling usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka tuig natapos sa 1798. Ang katloan ka tuig nga pagbalhin gikan sa usa ka

gingharian ngadto sa sunod nagaila sa katapusang mga tuig sa pagmando sa pagka-papa nga nagdala ngadto sa ikaunom nga gingharian sa propesiya sa Biblia nga gipahimutang sa trono sa yuta sa 1798. Ang sinugdanan sa propesiya nga usa ka libo duha ka gatus ug kasiyaman ka tuig nagaila sa usa ka pagbalhin gikan sa usa ka gingharian sa propesiya sa Biblia ngadto sa sunod nga gingharian sa propesiya sa Biblia, maingon man usab ang pagtapos niana nga propesiya.

Ang tagna sa usa ka libo tulo ka gatus ug katloan ug lima ka tuig nga nagsugod sa pagkuha sa “ang adlaw-adlaw” niadtong 508 matapos sa 1843.

Ug sukad sa panahon nga ang adlaw-adlaw nga halad pagakuhaon, ug ang dulumtanan nga nagapahimong biniyaan pagatukoron, may usa ka libo duha ka gatus ug kasiyaman ka adlaw. Bulahan ang nagapaabot, ug makaabot ngadto sa usa ka libo tulo ka gatus ug katloan ug lima ka adlaw. Daniel 12:11, 12.

Ang tagna sa usa ka libo tulo ka gatus ug katloan ug lima ka tuig natapos niadtong 1843, ug si Daniel nagaingon nga kadtong “naghulat” sa dihang matuman na ang maong tagna pagapanalanginan. Si Igsoong White nag-ingon niini sa ingon nga paagi.

“Bulahan ang mga mata nga nakakita sa mga butang nga nakita sa 1843 ug 1844.

“Ang mensahe gihatag na. Ug kinahanglan nga walay paglangan sa pagsubli sa mensahe, kay ang mga ilhanan sa mga panahon nagakatuman na; ang panapos nga buluhaton kinahanglan matuman. Usa ka dakong buluhaton pagahimoon sulod sa mubo nga panahon. Usa ka mensahe sa dili madugay igahatag pinaagi sa pagtudlo sa Dios nga motubo ngadto sa usa ka makusog nga singgit. Unya si Daniel motindog diha sa iyang bahin, sa paghatag sa iyang pagpamatuod.” Manuscript Releases, volume 21, 437.

Busa, ang sinugdanan sa propesiya sa usa ka libo tulo ka gatus ug katloan ug lima ka tuig nagtimaan sa usa ka pagbalhin gikan sa relihiyon sa paganismo ngadto sa relihiyon sa papalismo, sa ingon nagtimaan usab sa usa ka pagbalhin gikan sa Protestanismo ngadto sa Millerite nga Protestanismo.

Kadtong mga Adventista nga mosalikway sa mga pundasyonal nga kamatuoran sa Adventismo, mosalikway sa tanang mga tagna mahitungod sa panahon nga gipresentar sa mga Millerita, bisan pa sa duha ka libo ug tulo ka gatus ka tuig sa Daniel 8:14. Tingali ilimod gayud nila kining kamatuorana, apan mahimo kining mapamatud-an sa lohikal nga paagi nga tinuod kini; apan lahi ang akong tuyo karon, busa pasagdan ko una kana sa pagkakaron samtang naningkamot kita sa pagdala niining artikulo ngadto sa iyang konklusyon.

Ang pagkapatibulaag sa “mahimayaong yuta” sa Juda niadtong 677 BC nagrepresentar sa pagtamakan sa “panon” diha sa Daniel 8:13, 14, ug nagpunting ngadto sa pagkatukod sa modernong mahimayaong yuta, ang Tinipong Bansa sa Amerika. Ang duha ka libo ug tulo ka gatus ka tuig sa maong mga bersikulo nagsugod niadtong 457 BC, ug nagrepresentar sa pagtamakan sa “santuwaryo.”

Unya nadungog ko ang usa ka balaan nga nagasulti, ug laing balaan miingon niadtong maong balaan nga nagasulti, Hangtud anus-a man ang panan-awon mahitungod sa adlaw-adlaw nga

halad, ug sa kalapasan sa pagkabiniyaan, aron ang santuwaryo ug ang panon itugyan ngadto sa pagatamakan? Ug siya miingon kanako, Hangtud sa duha ka libo ug tulo ka gatus ka adlaw; unya ang santuwaryo pagahinloan. Daniel 8:13, 14.

Ang 677 BC ug 457 BC mao ang mga petsa nga nadugtong pinaagi sa relasyon sa katawhan sa Dios ug sa santuwaryo sa Dios. Gidala sa Dios pag-usab ang panon ug ang santuwaryo sa tingub sa samang higayon niadtong Oktubre 22, 1844. Ang duha ka gatus ug baynte ka tuig tali sa 677 BC ug 457 BC nagsimbolo sa usa ka yugto diin ang Dios nagtukod ug usa ka timailhan nga nagrepresentar sa pagdugang sa kahayag. Sa Oktubre 22, 1844 miabot ang kahayag sa ikatulong manolunda, ang kahayag sa santuwaryo misugod sa pagdan-ag, ug didto may usa ka panon aron sa pagmantala sa kahayag.

Sa linya sa tagna nga nagpaila sa tulo-ka-bahing pakiggubat nga gisudlan ni Satanas ug ni Cristo, ang King James Bible sa 1611 napatik. Tukma nga duha ka gatus ug kaluhaan ka tuig sa ulahi, sa 1831, gimantala ni William Miller ang iyang mensahe sa unang higayon:

“Sulod sa siyam ka tuig si William Miller nakombinsir nga kinahanglan niyang ipahibalo ang iyang mensahe ngadto sa mga iglesia; apan naghulat siya, naglaom nga adunay usa ka giila nga awtoridad nga magamantala sa malipayong balita sa usa ka Manluluwas nga hapit na moanhi. Sa maong paghulat, gipamatud-an lamang niya ang kamatuoran sa mensahe; adunay usa ka ngalan nga sila buhi, apan sa pagkatinuod paspas silang nangamatay. Niadtong 1831 gihatag ni Miller ang iyang unang wali mahitungod sa mga propesiya.” Steven Haskell, *The Seer of Patmos*, 77.

Gipanalipdan sa Dios ang sagrado ug husto nga orihinal nga mga teksto nga gigamit sa pagmugna sa Biblia. Dayon Iyang gimugna ang Iyang Biblia niadtong 1611. Dayon Iyang gipatindog ang usa ka mensahero nga mogamit sa mga lagda nga nahimutang, nakuha, ug natukod sulod sa Biblia aron sa paghatag sa mensahe sa unang anghel. Niadtong 1831, ang mensahe ni Miller gipormalisar, maingon nga ang mensahe sa kasaysayan ni Cristo gipormalisar pinaagi ni Juan Bautista, maingon usab nga ang mensahe gipormalisar sa matag kalihokang repormatibo. Ang mensahe ni Miller, ang mensahe sa unang anghel nga nagpahibalo sa pag-abli sa paghukom, tuwirang ginapalig-on pinaagi sa pag-aplikar sa propetikong yugto sa panahon nga duha ka gatus ug kaluhaan ka tuig. Kini mao ang mensahe sa pasidaan sa sinugdanan sa ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia—ang Tinipong Bansa sa Amerika.

Niadtong 1996, nagsugod ang ministeryo sa Future for America, ug ang mensahe sa ikatulong manulonda nga nahubaran sa selyo niadtong 1989—ang mensahe nga nag-ila sa pagkaayo sa makamatay nga samad sa pagka-papa ug sa haduol na nga balaod sa Domingo—giimprenta sa usa ka magasin nga giulohan, *The Time of the End*. Ang mensahe sa katapusan sa Adventismo gipormalisa maingon nga ang mensahe sa sinugdanan gipormalisa usab. Sa sinugdanan, ang mensahe gibitay ibabaw sa panahon ug nagrepresentar sa dugang nga paglambo sa mga kamatuoran nga nasulod sulod sa Pulong sa Dios. Niadtong 1996, duruha ka gatos ug kaluhaan ka tuig human sa pagkatawo sa Tinipong Bansa sa Amerika niadtong 1776, ang mensahe sa katapusan sa Adventismo gipormalisa ug nagrepresentar sa dugang nga paglambo sa mga mensahe sa tulo ka mga manulonda.

Sa atong paghisgot sa nagkatakdo nga kasaysayan sa sungay nga Republikano ug sa sungay nga Protestante diha sa kasaysayan sa ikaunom nga gingharian sa propesiya sa Biblia, kinahanglan masabtan kon kinsa ang sungay nga Protestante ug kon kinsa siya dili.

Paninkamoti ang imong kaugalingon aron mapamatud-an nga hinalinan sa Dios, usa ka mamumuo nga walay angay ikaulaw, nga nagatimbang sa pulong sa kamatuoran sa matarung nga paagi. Apan likayi ang mahugaw ug kawang nga mga pagpanghisgot; kay kini mosangpot ngadto sa labi pang pagkadili-diosnon. 2 Timoteo 2:15, 16.